

Vem provocerades och varför? Om receptionen av Karin Widerbergs *Kunskapens kön*

*Varför framkallade Karin Widerbergs
"Kunskapens kön" så starka reaktioner? Är recensentens uppgift
egentligen att "höja" eller "sänka"? Vad är i så fall
skälig/saklig kritik?*

Som en plog skär den fram genom läsekretsen och tudelar den, åt ena hållet de som blir förtjusta och inspirerade, åt andra hållet de som inte tycker om den. Det gäller Karin Widerbergs bok *Kunskapens kön. Minnen, reflektioner och teori* som kom ut på norska 1994 och på svenska 1995. Jag läste den själv och tyckte mycket om den. Jag anser också att det är en viktig bok. Jag gav bort den i present eller uppmanade alla att läsa den. Men två sådana uppmanade läsare och nära vänner till mig reagerade till min häpnad negativt på den. Den ena orkade inte ens läsa igenom den. Hur kunde mina och deras reaktioner vara så olika? Samma polariserade omdömen återkom i recensionerna i pressen. Hur kom det sig?

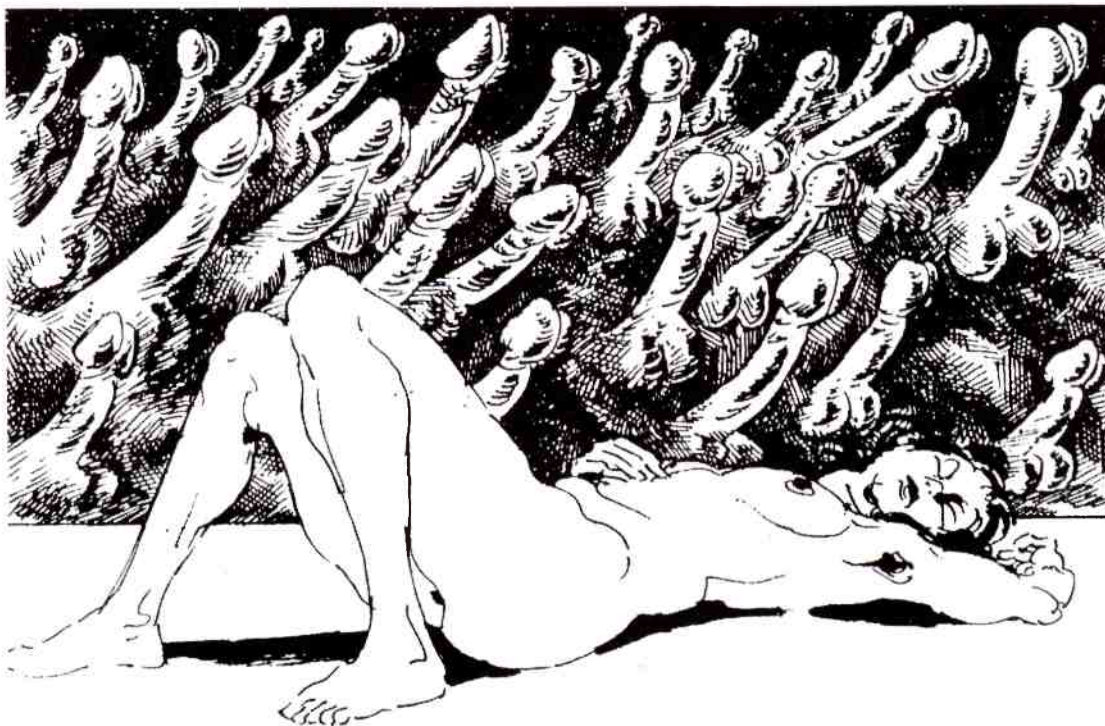
En genomgång av recensioner kanske kunde ge ett svar på den frågan. Syftet med den här artikeln är att undersöka receptionen av Karin Widerbergs bok främst utifrån frågan om skiljaktig mening i sakfrågor kan förklara de starkt känsloladdade recensionerna eller om känsloladdningen kan återföras på något annat. I slutet av artikeln återfinns en förteckning över det urval artiklar om Karin Widerbergs bok som jag gått igenom. Det är de stora svenska morgontidningarnas recensioner, det är två debatter, dels i Dagens Nyheter, dels i den norska brett lästa konservativa tidningen Morgenbladet, och det är några svenska, norska och danska tidskriftsrecensioner, sam-

manlagt ett trettiotal recensioner och debattinlägg.

Vännerna och Widerberg

De polariserade omdömena hos mina vänner återspeglas helt i de genomgångna recensionerna. Å ena sidan är Karin Widerbergs bok "en både ytlig och dum bok" och minnesberättelserna är skrivna på "pinsamt dålig prosa",¹ vad Widerberg gjort är att "stuvade in ett levande stycke verklighet i en räkka klyschor"² och "om denna text kom att fungera som lärobok och pionjärbete...skulle de samhällsvetenskapliga institutionerna bli emotionella därhus"³. (För hänvisningarna till recensenterna, se förteckningen nedan. Norskan har översatts.) Å andra sidan är boken "förvånansvärt intressant"⁴. Widerberg "flyttar några gränser för vad man får 'lov' till att skriva om i en fackbok"⁵, och boken är "originell", "ambitiös, intressant och lättläst" samt "välskriven och innehållsrik",⁶ ja, den är "nyskapande".

Det som slår en läsare av dessa recensioner är att de positiva recensionerna innehåller goda sammanfattningar av bokens innehåll och syfte. Läsaren får veta vad boken handlar om och kan därför själv bedöma om hon eller han vill läsa den. De negativa recensionerna däremot ger ingen vägledning. Recensenten kanske inte går förbi syftet som står skrivet på

Lasse Kolsruds teckning som illustrerade Korslunds recension i Morgenbladet.

bokens baksida, att kartlägga "sambanden mellan kön, sexualitet och kunskap", och inte heller går hon eller han förbi att boken innehåller minnesberättelser från författarens liv men teoretiska poänger i boken är frånvarande i denna typ av recensioner. Inte heller tas bokens frågor seriöst. Kan man inte kritisera ett verk och samtidigt ändå på ett rättvisande sätt redogöra för dess innehåll?

Recension som övergrepp

I ett fall har recensionen karaktär av övergrepp. Det gäller Kjetil Korslunds recension i Morgenbladet i juni 1995. Rubriken lyder: "Professorns egna sexupplevelser. En utmärkt anledning för alla sociologistudenter i Oslo att lära känna en av sina lärare, Karin är 46, tycker om att läsa och att klä sig lite tufft. Och hon berättar allt..." Förutom ett foto på Widerberg är helsidesrecensionen illustrerad med en teckning på en naken kvinna som ligger ned med slutna ögon och en här av ståku-

kar som marscherar fram mot henne. I texten understryker Korslund det sexualiserade tolkningssättet: "Själv förstod jag aldrig vitsen med minnesarbetet...Jag kunde kanske ana en viss exhibitionistisk glädje rinna ned över textytan, men det gjorde mig heller inte klokare." Korslund kommer fram till samma slutsats som Bo Rothstein senare gjorde i debatten i Dagens Nyheter, nämligen att konsekvensen av Widerbergs resonemang är ett eget kvinnouniversitet.

Korslunds sexualiserande recension väckte en debatt i Morgenbladet och en av deltagarna, Kjersti Ericsson, menar att den kan tryckas som en bilaga i nästa upplaga av Widerbergs bok som illustration på ett tema som Widerbergs bok behandlar: "När kvinnor försöker att vara 'huvud' kan man lätt sätta dem på plats genom att behandla dem som 'kropp'."

Karin Widerbergs bok har alltså väckt mycket blandade känslor. Naturligtvis är det riktigt vad Maria Carlshamre skriver i Dagen Nyheter debatt: "Men självklart måste det va-

ra möjligt att öppet kritisera feminister och feministiska tankegångar utan att bli beskylld för att gå fiendens ärenden." Vad är det då som kritiserats i Widerbergs bok? Jag har funnit att kritiken kan sammanfattas under fyra rubriker: vetenskapsteori och metod, organisering av universitetet, sexualitet och språkbehandling. Jag ska här kort beröra dessa för att sedan diskutera om dessa punkter kan förklara de starka känslorna i artiklarna.

"Snön var svart"

Vad gäller det första temat, vetenskapsteori och metod hävdar Widerberg att kunskapsproducentens kön *påverkar* både de metoder som används och den typ av kunskap som tas fram. Hur stark eller svag denna påverkan är har hon inte uttalat sig om. Eftersom män dominerar universitetet och det är här som sambandet mellan kön och kunskap finns, kan en kvinna känna sig främmande där. Det gör också Widerberg men närheten till det egna könets kultur ger henne samtidigt drivkraften att stanna kvar och att försöka reformera universitetsvärlden så att den skall komma att präglas av två köns sätt att se på världen.

Denna punkt har ådragit sig mycket kritik. Jag ska här bara ta upp en kärnpunkt i denna debatt. Enligt Bo Rothstein säger Widerberg att könet "*bestämmer*" hur vi ska se på sanning och objektivitet. Han säger att Widerberg menar att hon kan använda sina minnen som belegg för vad som är sant eller inte sant. Han skriver: "Har du rätt kan du säga att du minns att 'snön var blåvit' och jag att 'snön var svart' och det finns inget sätt för oss att avgöra vem som har rätt." Jag anser att Widerberg för ett nyanserat resonemang om minnen som belegg. Hon menar att minnesarbetsmetoden har samma förtjänster och brister som andra erfarenhetshistorier nedtecknade i vanliga intervjuundersökningar och att minnesarbetet blir bättre om det är kollektivt.⁸ Bo Gustafsson invänder också mot Rothstein.⁹ Han skriver: "Det finns knappast välgrundad anledning att ifrågasätta att i varje fall vissa delar och vissa former av kunskap är könsbestämda i den meningen att män och kvinnor kan identifiera olika problem, ställa olika frågor, besitta olika

kunskapsresurser, ställa sig olika mål för kunskapssökandet eller vara olika mycket intresserade för en viss aspekt av en i princip outtömlig verklighet. Detta hindrar varken män eller kvinnor att vara helt överens om att utsagan 'snön är vit' är sann, om och endast om snön faktiskt är vit." Gustafsson tar upp hur sådana skillnader inte finns bara mellan könen utan också mellan grupper definierade etniskt, religiöst, socialt eller åldersmässigt. Sådana skillnader ska inte hindra män och kvinnor från att arbeta inom samma kunskapsorganisation.

Kvinnlig eller mänsklig?

Göran Ahrne diskuterar också minnesarbetet som metod. Hur vet en kvinna om hennes känsla av att vara fragmentariserad är typiskt kvinnlig eller allmänt mänsklig? Hur sker urvalet av minnen och hur kan minnen generaliseras? Eva Lundgren-Gothlin tar upp frågan om vad närhet innebär som metodisk ansats. Ska verkligen kvinnors erfarenhet av närhet göras till en epistemologisk utgångspunkt för kunskapsproduktion? Hanne Davidsen m fl tar "den språkliga vändningen" till utgångspunkt i den mest utförligt analytiska artikeln i min samling och visar hur berättelserna *skapas* under minnesarbetet. De skriver att "den språkliga oskuldens tid är förbi".¹⁰

Det jag fann särskilt vetenskapsteoretiskt intressant är Widerbergs resonemang byggt på Helen Longino och Sandra Harding om objektivitet som något som ska upprätthållas av det kollektiva forskarsamfundet. Dessa hävdar gentemot Popper att objektivitet inte bara bör känneteckna bekräftelsenivån utan även upptäcktsnivån: "Kunskapen blir inte objektiv hur mycket den än bekräftas om det endast är vissa frågor som ställs eller får ställas."¹¹ Här finns inte plats att gå in djupare på detta. Frågorna är många och Karin Widerbergs svar blir att boken bara är *ett* inlägg i en oavslutad debatt.¹² Diskussionen kring sakfrågorna måste fortsätta.

"Kära Karin,..."

Det andra temat i diskussionerna kring boken är organiseringen av universitetet. Ka-

rin Widerbergs bok kom ut i ett speciellt sammanhang i Sverige. Den kom ut samma höst som den av Ebba Witt-Brattström ledda utredningen om kvinnliga forskares villkor och kvinnoforskning utkom.¹³ Utredningen tycks ha varit den kontext inom vilken Bo Rothstein läste Widerbergs bok. Han tar i sin första artikel "Kära Karin.." upp Witt-Brattström och Mona Sahlin och skriver att de argumenterar "ungefär som du" om mäns undermedvetna sexualiserade förtryckarmekanismer. Hans slutsats om Widerbergs bok är att dess resonemang borde leda till skilda universitet för män och kvinnor. När Karin Widerberg besvarar detta säger hon att "något sånt vill väl ingen ha, absolut inte jag eller någon annan kvinnoforskare som jag vet om. Och jag måste erkänna att jag blir matt när jag återigen – du är inte den förste 'bekymrade' mannen – läser och tvingas bemöta detta fantasifoster." I slutet av samma svarsartikel skriver hon: "Men så är det ju, som sagt var, inte heller min bok du förhåller dig till utan det feministiska trollet."

När jag läste Bo Rothstein-debatten i Dagens Nyheter fick jag själv känslan av att vi nu på akademins område stod inför en backlash.¹⁴ Manliga akademiker har känt sig så snälla, förstående och långtgående i sina eftergifter för kvinnors krav att de reagerade med en uppdämd vrede på den Witt-Brattströmska utredningen med dess spetsiga formuleringar. Kunde det förklara att Rothstein använde sig av så upprörda uttryck i artiklarna om Widerbergs bok, i vissa fall direkt riktade gentemot Witt-Brattström såsom "väljer du, liksom Witt-Brattström att beskylla mig", "helt skamlöst", "vräker ur sig personliga förölmåpningar" och "systematiskt misstänkliggöra"?

En lugnare debatt kunde ha vädrat ut samma saker men på ett fruktbarare sätt. Nästa gång vi framför samma budskap skriver vi exempelvis inte som Widerberg skrev angående Dorothy Smith: " 'Male-stream' sociologi har inget att säga, är inte brukbar för kvinnor," eftersom ordleken med "mainstream sociology" kan missuppfattas så som det missuppfattades av Korslund ovan, så att det tolkas som

om all forskning gjord av män skulle vara obrukbar.¹⁵

Sexuella trakasserier i arbetslivet

Det tredje temat som diskussionerna om Widerbergs bok kretsat kring är sexualiteten. Det jag fann mest spännande i Widerbergs bok var hur minnesarbetsmetoden fick henne att minnas saker som hon tidigare inte fäst något avseende vid. Inom ramen för ett forskningsprojekt om sexuella trakasserier i arbetslivet skrev Widerberg som ett förprojekt ner alla händelser med anknytning till sexuella trakasserier i sitt eget liv. Hon höll på i ett halvår. Ett minne drog med sig nästa minne och hon blev häpen över hur många minnen som dök upp. Hon blev också överraskad över att hon ensam varit med om så mycket. Denna projekterfarenhet väckte hennes intresse att göra samma sak med sin egen sexualitets och sin egen kunskaps historia. Det är berättelser kring dessa minnesarbeten som återges i hennes bok.

Trots att varken modern, maken eller barnet skildras annat än ytterligt diplomatiskt, dvs inga närstående utlämnas, reagerar ändå flera läsare på berättelsernas intimitet. Maria Wendt Höjer skriver om texten som "naken och självutlämnande, på gränsen till det outhärdliga" och om berättelserna som "provocerar med sin intimitet". Det är både män och kvinnor som reagerat negativt på berättelserna. Vi är inte vana att i vetenskapliga framställningar läsa om hur forskaren utsätts för en faktisk våldtäkt. Halldis Leira menar att Widerberg begår tabubrott i boken genom att å ena sidan ta upp maskulint våld mot kvinnor i privatlivet och å andra sidan skildra hur en kvinna kan uppleva sexuell lust. Leira frågar: "vad är det med kvinnors goda och dåliga sexuella erfarenheter som gör dem mindre tillgängliga för vetenskapligt närmande än andra typer av mänsklig erfarenhet, utom det att de är underkastade ett patriarkalt tabu?" Om Leira har rätt, verkar det vara ett tabu både för män och kvinnor. Vad är det som får Carlshamre att skriva att berättelserna är "oerhört torftiga" och att boken är "generande dålig". Blir Carlshamre

generad när Widerberg minns så privata saker?

Spänning

I sin bok har Widerberg försökt dra fram ur sitt minnes djungel sådant som har med kvinnlig erfarenhet att göra. Hon redovisar t ex de många gånger hon varit djupt rädd för män och hon beskriver sin rent fysiska sårbarhet och svaghet. Har hennes erfarenheter att göra med att hon varit naiv? "Dum och naiv betyder här att jag hade uppfört mig som om kvinnoförtryck och sexuella övergrepp inte existerade och kvinnor kunde lita på män"¹⁶. Göran Ahrne skriver: "De delar av boken som gjort djupast intryck på mig är de som handlar om betoningen av det kroppsliga och hur makten finns i kroppen." Hur kan sådana beskrivningar som Ahrne syftar på uppfattas som torftiga och generande dåliga? Kan man inte som kvinna reagera med att "det måste vara hemskt om du upplevt det så! Så har det inte varit för mig " i stället för att bara ta avstånd rakt av?

När Kerstin Thorvalls bok *Det mest förbjudna* kom ut 1976 reagerade Madeleine Gustafsson med att framhålla att texten var alltför privat. En psykolog genmälde att Thorvall på ett värdefullt sätt tagit fram kvinnors negativa känslor till sina mödrar, ett ämne som annars inte brukar beröras. Gustafsson återkom då med påståendet att det var en dålig roman. En liknande argumentering har förts vad gäller Widerbergs bok. Den är "alltför privat" och om den ändå skulle vara värdefull, då är det inte vetenskap alternativt inte litteratur.

Angående frågan om textens vetenskaplighet menar Bo Rothstein att om någon säger att han minns något kan man inte säga emot: "Du minns fel!". Likaså om någon säger att man diskriminerar honom undermedvetet så är det omöjligt att säga emot. Men jag menar att det går att argumentera även kring sådana saker. Den personliga vittnesbörden är bara en fas i analysen, inte slutstationen. Det visade även Monica Rudberg som analyserat Widerbergs minnen och påpekat sammanhang och förbindelser mellan saker i Widerbergs berättelser

som författaren själv inte varit medveten om.¹⁷

Formen snarare än innehållet?

Det fjärde temat som kan urskiljas i artiklarna är språkbehandlingen. Kanske kritikerna skulle svara att avståndstagandet inte har att göra med ämnet för berättelserna utan med sättet att skriva dem. Dvs om Widerberg skrivit som en skönlitterär författare skulle de kunnat ta till sig texten. Boken innehåller episoder ur Widerbergs liv som skulle kunna berättas skönlitterärt eller journalistiskt och som det inte finns något vetenskapligt skrivsätt för. Widerberg är varken skönlitterär författare eller journalist och hon har inte författarens väl uppövade sätt att beskriva verkligheten träffsäkert utan att använda schabloner. Hon skriver till exempel: "Hans kropp var muskulös och smidig", en annan man beskrivs som "mycket snygg. Stor, välbyggd och muskulös med kraftfulla ansiktsdrag", en tredje, "han var jättesöt och hade en vit öppen sportbil". Det är ett icke skönlitterärt skriftspråk färgat av ett språk som flickor kan tänkas använda när de talar med varandra eller skriver dagbok.

Ändå, och här vill jag försvara Widerberg, är det ett fungerande språk. Om hon skriver att en man är muskulös förstår jag att hon tycker att han är attraktiv även om hans personlighet för läsaren blir utbyttbar med alla andra muskulösa mäns. Hon får sagt det hon vill, händelserna följer en framåtsyftande logik, förlopp skildras vars utveckling man förstår. Mitt bland de muskulösa männen och de vita sportbilarna beskrivs erfarenheter som inte brukar beskrivas och som det är svårt att finna ord för. De sociologiska och feministiska poänger hon vill härleda ur de händelser hon beskriver är klara, samtidigt som beskrivningarna i Geertz' mening är någorlunda tjocka, dvs innehållsrika, för att ge läsaren en viss möjlighet att omtolka förloppen.

"Ytlig och dum bok"

Jag har nu diskuterat de fyra områden som min genomgång av recensionerna visar att

kritikerna skjutit in sig på. Har vi därmed fått något svar på den inledande frågan om varför Karin Widerbergs bok polariserat sina läsare långt bortom de polariseringar som genren recensioner brukar präglas av. Hur kan "en både ytlig och dum bok" var så "förvånansvärt intressant"? Eftersom jag själv reagerade så positivt på boken är underproblemet främst varför boken givit sådana starkt negativa reaktioner hos exempelvis Maria Carlshamre och Åsa Crona. Har avståndstagandet samband med att Karin Widerberg berör upplevelser som många kvinnor delar men som många inte tänkt på eller känt sig igenom. Den första reaktionen på en så stark och i den vetenskapliga textens sammanhang så överraskande beröring är bortträngning och förkastande. "Feminist, javisst! Jag kan allt om den postmoderna diskursens vetenskapsteori men det här är alldeles för privat!"

I en av recensionerna jämförs Karin Widerbergs bok med bekännelseromanerna från sjuttitalet.¹⁹ De två mest omtalade var Sven Lindqvists *En älskares dagbok* från 1981 och just den förut nämnda Thorvalls *Det mest förbjudna* från 1976. Lindqvists behandlades som "nydanande" medan Thorvall var "pinsam". Jag talade med Kerstin Thorvall¹⁹ om mottagandet av *Det mest förbjudna*. I den skildras ett incestövergrepp, huvudpersonens aggressioner mot sin mor och sex med en yngre man, tre tabubelagda ämnen då boken publicerades. Den såldes i 80 000 exemplar bara under de första fyra månaderna och kvinnliga läsare skrev tackbrev till Thorvall. Men i övrigt är det en upprörande historia Thorvall redovisar. Hon fick mycket negativa recensioner och förlöjligades i massmedia i en sådan häxjakt som jag tror bara kvinnor får utstå. Nedrigast var en satir i Aftonbladets söndagsbilaga som illustrerade tesen att kvinnor sätts på plats genom att behandlas som 'kropp'. Angreppen upphörde aldrig och Thorvall kände sig tvungen att lämna landet. Hon flyttade till Frankrike och stannade där i fem år. Hennes familj har också blivit lidande och Thorvall är fortfarande bitter över detta trots den litterära återupprättelse hon fått genom böckerna *När man skjuter arbetare* och *I skuggan av oron*.

Att bryta tabun

Förklaringen att Widerbergs text berör obeskrivna och tabubelagda upplevelser kan även gälla kvinnliga recensenters reaktion inför *Det mest förbjudna*. Thorvall själv pekar däremot på att hon var 51 år då boken kom ut och att det är svårt för många att acceptera sexualitet hos äldre kvinnor. Yngre kvinnor såsom Susanne Brøgger har tex kunnat skriva om sexualitet utan motsvarande reaktioner.

Karin Widerberg illustrerar förhållandet makt och kön på dess mest konkreta och förkroppsligade sätt, kvinnors påtagliga rädsla för män. Detta kan i sig förklara både mäns och kvinnors negativa reaktioner till boken eftersom bägge könen är insocialiserade i en patriarkal grundsyn.

Men finns det kanske en underförstådd kvinnokulturell spelregel som Karin Widerberg också bryter mot, en spelregel som säger att det är tillåtet för två väninnor att sitta och tala om de mest intima detaljer men att det är förbjudet att föra dessa vidare ut i offentligheten? Precis som en väninna kan frysas ut för att hon fört något vidare, så straffas Karin Widerberg för att hon fört sina erfarenheter vidare ut i mansvärlden. En sådan kvinnokulturell spelregel, om den finns, torde ha samband med det patriarkala samhällets sätt att dra gränser mellan privat och offentligt och mellan kvinnor och män.

Spelregelsbrottet markeras med uttalanden som att Widerbergs text är "självutlämnande, på gränsen till det outhärdliga", eller att den "provocerar med sin intimitet". Böcker som berör intima eller privata frågor vare sig det är vetenskapliga eller litterära texter väcker känslor hos recensenten men dessa berörs inte i recensionerna utan omvandlas till argument om att "detta är inte vetenskap" eller "detta är dålig skönlitteratur".

Missförstådd – av vem?

Andra kvinnliga författare har också fått kritik på grund av brott mot en sådan spelregel. Den norska litteraturvetaren Toril Moi har tagit upp fall som liknar Karin Widerbergs nämligen Virginia Woolf och Simone de Beau-

voir.²⁰ Angående Woolf menar Toril Moi att hon "antingen förkastats av dem /feminister/ för att hon skulle vara otillräckligt feministisk, eller lovprisats på grundvalar som tycks utsluta hennes skönlitterära texter"²¹. Moi önskar att Woolf "välkomnas och bejublas av sina feministiska döttrar i Europa och Amerika"²². När det gäller Simone de Beauvoir menar Moi att trots den uppenbarligen befriande inverkan Beauvoirs bok "Det andra könet" haft på sina läsare, "tycks det som att sedan sextio-talet är det de feministiska intellektuella ...- som stått för den hårdaste kritiken av Beauvoir."²³ Trots att enligt Moi Virginia Woolf är en "progressiv, feministisk och genial författarinna" och Simone de Beauvoir är "symbolen för det tjugonde århundradets intellektuella kvinna" och "vårt århundrades största feministiska teoretiker" så har de alltså drabbats av en hård kritik inte minst från feministiskt håll.²⁴

Min bedömning är att vi bör ta emot med glädje texter såsom Karin Widerbergs. Då kommer också flera att våga skriva utan räds-la. En annan nyskriven intimitetspräglad bok är Åsa Mobergs, *Simone och jag. Tankar kring Simone de Beauvoir*. Om man läser den, Toril Moi's Beauvoir-bok och Karin Widerbergs bok fungerar de intertextuellt dvs. de samverkar för att vidga läsarens horisont.

Att manliga akademiker kan bli provocerade av Widerbergs bok kan jag förstå. Den är inte i första hand skriven för dem och den är ibland slarvig i sina formuleringar på ett sätt som kan såra män som tycker sig ha stött kvinnors krav i akademien. Avståndstagandet från vissa kvinnors sida kan dock vara svårare att förklara. Att ha en kritisk inställning till delar av boken såsom att mena att de vetenskapsteoretiska avsnitten kan bli mer stringenta och fråntas vissa inre motsägelser eller att minnesberättelserna kan skrivas mer skönlitterärt är något annat än det starka känslomässiga avståndstagande som förekommit från vissa kvinnliga recensenter. Mitt försök till svar är alltså att det kan finnas en omedveten kvinnokulturell spelregel som förbjuder kvinnor att ta upp intima saker och göra dem offentliga och att många av oss reagerar spontant negativt när det som borde vara privat och osyn-

ligt görs synligt. Den nya feminismen har genomgått en enorm utveckling sedan den startade på sextio-talet. Den har internationellt sett blivit mycket teoretisk, vetenskapsteoretisk och sofistikerad i begreppsbyggnad och argumentation. Likheter mellan kvinnor som kvinnokulturförespråkarna visade på har kritiserats som särartsfeminism. Allt är i stället en fråga om social konstruktionism. Behöver vi då inte röra oss i riktning mot en ny kvinnosolidaritet över alla gränser, finns inget gemensamt kvinnointresse i den könsroll vi positioneras till och är det bara förtrycket som förenar oss? Finns inte också en positiv kvinnlig subjektivitet som våra erfarenheter öppnat oss för? Kan vi inte åter knyta an till vårt vardagsliv och det självupplevda? Det är i de frågorna jag menar att Widerberg fann energi för att skriva denna bok som måste ha varit mycket svår att skriva. Hennes bok förtjänar en allvarlig diskussion bland alla feminister. Läs Widerbergs bok och fortsätt diskussionen!

¹ Carlshamre -95.

² Crona.

³ Fosli.

⁴ Björk.

⁵ Ericsson.

⁶ Ahrne.

⁷ Leira.

⁸ Se kap.1 och 10-15 i hennes bok.

⁹ Jag anser att svaret är bra men jag märkte nästan inte att det var bra på grund av den ironiska eller oavsiktliga kvinnokränkning som fanns i artikeln. Han uppmanade alla att fortsätta diskutera sambandet mellan kunskap och kön och avslutade med "Alla karlar som inte är ena riktiga käringar borde intressera sig för det."

¹⁰ s.90.

¹¹ s.170.

¹² Se Christiansen för ett referat av ett seminarium om Widerbergs bok där Widerberg deltog.

¹³ SOU 1995:110.

¹⁴ Kulturbilagan 12/1, 13/1, 22/1, 1/2, 7/2, 12/2 och 16/2.

¹⁵ s.142.

¹⁶ s.133.

¹⁷ Se Christiansen.

¹⁸ Carlshamre 1995.

¹⁹ Telefonintervju 1996-08-12

²⁰ Moi 1994

²¹ Moi 1985 s 18

²² Moi 1985 s 18

²³ Moi 1994 s 181

²⁴ Citaten från Moi 1985 s 18, 1994 s 1 och 3. Moi kritiserar kritikerna främst genom att ange annorlunda sätt att läsa författarna. att läsa Woolf: "dekonstruktionistiskt" där själva ambivalensen i Woolfs texter blir något bra, och att läsa Beauvoir dels historiskt där dåtidens sociala villkor tränger in i texterna som motsägelser och ambivalenser, dels filosofiskt där begreppen bär konnotationer som kräver filosofisk kunskap för att till fullo uppskattas. Moi kritiserar här de engelska översättningarna som förvanskar filosofiska specialbegrepp till vardagsbegrepp. Ett av flera exempel är när översättaren Parshley i "The Second Sex" översätter "alienerad" med "being beside herself" (1984 s.282).

LITTERATUR

- Widerberg, Karin, *Kunskapens kön. Minnen, reflektioner och teori*, Norstedts, Stockholm, 1995
- Cooter, Margaret m fl, *Reviewing Reviews. A Woman's Place on the Book Page*, the Journeyman Press, London, 1987
- Moberg, Åsa, *Simone och jag: Tankar kring Simone de Beauvoir*, Norstedts, Stockholm, 1996
- Moi, Toril, *Sexual Textual Politics: Feminist Literary Theory* (1985), Routledge, London, 1993
- Moi, Toril, *The Making of an Intellectual Woman*, Blackwell, Oxford, 1994
- Moi, Toril, *Simone de Beauvoir: Hur man skapar en kvinnlig intellektuell*, Symposion, Stockholm/Stehag, 1996
- Statens offentliga utredningar (1995): *Viljan att veta och viljan att förstå: Kön, makt och den kvinnovetenskapliga utmaningen i högre utbildning*, av Ebba Witt-Brattström med Kristina Lundgren och Gertrud Åström, Utredningen om insatser för kvinno- och jämställdhetsforskning, Stockholm, SOU 1995:110
- Genomgångna recensioner och debattartiklar kring Widerbergs bok:*
- Ahrne, Göran, "Karin Widerberg: Kunskapens Kjønn. Minnen, refleksjoner og teori. Pax Forlag, 1995, 171 sid." kommer i *Tidskrift for Samfunnsforskning* nr 1, 1996
- Bayne, Emma C. "Nytt grepp i feministisk vetenskap. Karin Widerberg: Kunskapens kön, Norstedts, 1995", <http://www.af.lu.se/interaf/bokpool/widerberg.html>
- Björk, Nina, "Valet mellan huvud och kropp", *Sydsvenska Dagbladet* 1995-11-17
- Carlshamre, Maria, "Könet hänger i luften", *Dagens Nyheter* 1995-11-15
- Carlshamre, Maria, "Män väljer män. Maria Carlshamre om ojämlika universitet", *Dagens Nyheter* 1996-02-12
- Christiansen, Lone Lønne, "Har kunskapen kjønn?" I *Bulletine*, utgitt av Senter for kvinneforskning, universitetet i Oslo, nr 2, s.27, 1995
- Crona, Åsa, "Ett feministliv. Karin Widerberg om kön och kunskap", *Svenska Dagbladet* 1995-11-13
- Davidson, Hanne, Susanna M. Solli & Elisabeth Waaler, "Fiksjon – en god metode til overskridelse av minner og erfaringer? Et innlegg i debatten om Karin Widerbergs bok: Kunskapens kjønn. Minner, refleksjon og teori. 171 sider. Pax Forlag A/S Oslo 1995", i *Sosiologi idag*, nr 1, s.87-110, 1996
- Engelsrud, Gunn, "Kunnskapsløst", *Morgenbladet* 7-13 juli 1995
- Ericsson, Kjersti, "Korslund og kunskapens kjønn", *Morgenbladet* 7-13 juli 1995
- Ericsson, Kjersti, "'Kunnskapens kjønn'. Bokanmeldelse", *Materialisten* 2/3, s.150-152, 1995
- Fosli, Halvor, "Ugrei forskning på eige privatliv", *Dag og Tid*, 1995-09-14
- Gustafsson, Bo, "Leta efter sambandet mellan kunskap och kön!", *Dagens Nyheter* 1996-01-22
- Korslund, Kjetil, "Professorens egne sexopplevelser", *Morgenbladet* 9-15 juni 1995
- Leira, Halldis K., "Svane eller and?", *Morgenbladet* 21-27 juli 1995
- Lorentzi, Ulrika, "Tankeväckande närhet. Karin Widerberg, Kunskapens Kön, Norstedts", i *Bang*, nr 1-2, s.64-65, 1996
- Lundahl, Mikela, "Karin Widerberg: Kunskapens kön, Norstedts, 1995", i *Tvårtanten*, nr 2, s.28-29, 1996
- Lundgren-Gothlin, Eva, "Närhet som utgångspunkt för feministisk kunskapsproduktion?", *Kvinneforskning* nr 4, s. 92-94, 1995
- Lundgren-Gothlin, Eva, "Karin Widerbergs Kunskapens kön. Ett försök till något nytt – men vad?", i *Kvinnobulletinen*, nr 1, s.20-21, 1996
- Oftung, Knut, "Arrogant om Widerberg", *Morgenbladet* 30 juni – 6 juli 1995
- Olsen, Bente Marianne, "Kunnskapens kjønn. Minner, refleksjoner og teori", i *Kvinder, kön & Forskning*, nr 3, s.50-51, 1996
- Rothstein, Bo, "Instängda i sitt kloster. Bo Rothstein till Karin Widerberg: Öppet brev om feminismen. Kära Karin", *Dagens Nyheter* 1996-01-12
- Rothstein, Bo, "Din blåvita snö är svart för mig", *Dagens Nyheter* 1996-02-1
- Rothstein, Bo, "Nej till systemskap – slutreplik", *Dagens Nyheter* 1996-02-16
- Sangregorio, Inga-Lisa, "Vad handlar debatten om – egentligen?", i *Kvinnobulletinen*, nr 1, s.22-24, 1996
- Wendt Höjer, Maria, "Kroppen kan! Men könet är ett hinder i kunskapens rum", *Göteborgsposten* 1995-10-25
- Widerberg, Karin, "Även männen har sitt kön. Karin Widerberg svarar på Bo Rothsteins brev om män, kvinnor och kunskap. Kära Bo", *Dagens Nyheter* 1996-01-13
- Witt-Brattström, Ebba, "Viljan att veta", *Dagens Nyheter* 1996-02-07
- Övriga artiklar*
- Demker, Marie, "Fördomar om kvinnoförtryck. Kvinnliga forskare framställs som offer i utredning utan verklighetsanknytning, skriver Marie Demker", *DN Debatt, Dagens Nyheter* 1996-02-10
- Moi, Toril, "Skriver kvinnan som en man? Toril Moi om Stanley Cavell och den obefintliga gränsen mellan filosofi och självbiografi", *Dagens Nyheter* 1996-02-04

SUMMARY

The publication of Karin Widerberg's book *The Gender of Knowledge* started an unusually intense debate both inside and outside Academia. In the book the Norwegian professor of sociology Karin Widerberg analyses her own memories connected with gender, sexuality and the acquisition of knowledge and theorizes around such issues as memory and subjectivity. Reviews contained praise or abuse both coached in highly emotional language, creating a polarized readership. This article tries to find explanations to this heated response through the means of a reception study.

Thirty contributions, reviews as well as articles, have been studied, taking as a starting point Kjetil Korslund's review in *Morgenbladet* (Norway). The analysis shows that four themes recur: questions pertaining to theory of science and scientific methods, university organisation, sexuality and language/style. Arguments concerning these themes alone, however, do not explain the heated feelings found both in reviews and articles. One hypothesis put forward is that the Swedish context into which

the publication of the Swedish version of Widerberg's book took place promoted a very specific and touchy reading. The context was the publication and the reception of Ebba Witt Brattström's governmental report *Gender, Power and the Challenge of Feminist Research in Higher Education* (SOU 1995:110). A second hypothesis proposed is that Widerberg in her concrete and sensual narratives of her memories both grates on our patriarchal ways of perceiving relations between men and women and breaks a tacit rule among women not to bring out their private experiences into the public area that an academic book constitutes. Whatever might be behind the polarized readings of Widerberg's book its reception gives rise to important questions for today's feminism.

*Hedvig Ekerwald, Ph.D.
Assoc.Prof. (docent)
Sociological Dept
Uppsala University
Post Box 821
S-751 08 Uppsala, Sweden
Email: hedvig.ekerwald@soc.uu.se*